

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Марущина Юрія Віталійовича «Механізми державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні», подану до захисту на засіданні Спеціалізованої вченої ради

Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного регулювання

Актуальність теми дисертаційної роботи.

В ХХІ століття Україна вступила в період кардинального зламу-перетворення усіх основних елементів, тенденцій і сутнісних особливостей системи організації життєдіяльності суспільства і держави. Зміни, що почалися, кореняться в попередньому розвитку країни і кризовими явищами, що загострилися до межі, в економіці, соціальній сфері, ідеології, політиці і в інших областях громадських стосунків. Найважливішою складовою і одночасно наслідком тотальної антикризової трансформації, що розгорнулася, став перехід до принципово нового сенсу і змісту процесів територіального розвитку і механізмів їх регулювання. При цьому зміни в протіканні і регулюванні територіальних процесів в Україні відбуваються на фоні та у відповідності, що позначилася в останній чверті минулого століття загальносвітовою тенденцією, так званій регіоналізації, яку в найзагальнішому вигляді можна визначити як процес і стан зростаючого впливу регіональних чинників, що розширюється на усі сторони людської життєдіяльності.

У контексті історично нового стану державних і громадських взаємин феномен територіальних перетворень набуває нову, особливу роль, інтегровано об'єднуючу та адаптовану до повсякденних потреб людей, що реалізуються у рамках різномасштабних, різнорівневих і різнохарактерних територіальних систем, усі інші види загальнодержавних змін реформацій -

економічні, соціальні, адміністративні, правові, політичні та ін. Негативні наслідки відмічених кризових явищ також якнайповніше і концентровано проявляються саме у функціонуванні територіальних систем, але в той же час і демпфування вказаних наслідків забезпечується, передусім, потенціалом стійкості системи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розробляється навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України. Конкретно дисертантом проаналізовано заходи вдосконалення механізмів державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Теоретичні засади та практичні рекомендації дисертаційної роботи є достатньо обґрунтованими. Результати проведеного дослідження підтверджують поглиблену обізнаність автора дисертації з науковими працями учених України, а також ближнього і далекого зарубіжжя, які присвячені дослідженню державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні.

Дисертаційна робота характеризується послідовністю та логічністю представлення її результатів, що дозволило усебічно розкрити проблему, що підлягала дослідженню. Автором було чітко і конкретно сформульовано мету та завдання дисертаційної роботи, які, в свою чергу, дозволили розробити комплекс практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесів

державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні.

Для досягнення поставленої мети й вирішення зумовлених нею завдань, забезпечення наукової обґрунтованості дослідження і його результатів було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що ґрунтуються на сучасних наукових засадах державно-управлінської та споріднених із нею наук.

Автором використано низку наукових методів, зокрема: гіпотетико-дедуктивний метод формування методології дисертаційного дослідження, який дав змогу сформулювати гіпотезу дослідження, побудувати евристичні моделі вдосконалення механізмів державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні.

Дедуктивний доказ висунутої гіпотези дослідження не тільки підтвердив правильність формування його методології, справедливість висновків, а й дав можливість також висунути й верифікувати практичні рекомендації з удосконалення досліджуваного об'єкта, а також:

провести структурно-функціональний аналіз, сутність якого полягає у виділенні елементів системи державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні;

визначити ряд порівняльних методів, що надали можливість аналізу стандартів і механізмів державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні;

впровадити: статистичний метод, що дав змогу розкрити реальні й точні факти стану досліджуваного об'єкта; прогностичний метод, за допомогою якого визначено більш віддалені перспективи його розвитку; теоретико-концептуальний метод, що визначив напрям дослідження, втілений в аналізі функцій, структури та параметрів об'єкта, та дав змогу позначити, осмислити, описати та порівняти роль механізмів державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в

Україні, уточнити їх функції в діяльності кожної з підсистем, оцінити результати управлінського впливу, виявити перспективи й механізми.

Інформаційну базу дисертаційного дослідження становили нормативно-правові акти, праці зарубіжних і вітчизняних учених, Інтернет-ресурси, статистична інформація Державної служби статистики України та інших центральних органів виконавчої влади.

Ознайомлення з основними положеннями, рекомендаціями та висновками дисертації уможливило підтвердження її наукової новизни, а саме *уперше*:

– обґрунтовано стратегічні напрями підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в сучасних умовах на основі ідентифікації і теоретичного узагальнення головних особливостей і тенденцій розвитку сучасної територіальної ситуації, перетворень та реформацій в державному устрої, економіці і соціальній сфері, систематизації цілей механізмів саморозвитку і державної підтримки муніципальних об'єднань і місцевого самоврядування в Україні;

Автором удосконалено:

– методологічний підхід до феномену розробки інноваційного механізму державної регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад, що розглядається в діалектичній єдності процесів самоорганізації і державного регулювання територіальних систем, та додатку цього підходу до класу територіальних систем іншого рівня;

концепцію ключових чинників фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад, на підставі об'єктивної обумовленості державного сприяння процесам територіального розвитку як необхідної форми компенсації (вирівнювання) нерівномірного розподілу ринково затребуваного ресурсного потенціалу регіонів;

В результаті проведеного дослідження *дістали подальшого розвитку*:

– напрями законодавчого регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні, та пропозиції з правового і організаційного впорядкування цього напрямку державної регіональної політики за допомогою інструментів регулювання як сукупності взаємозв'язаних і закріплених в національному законодавстві правових інститутів місцевого самоврядування, що відбивають особливості його організації в конкретній державі;

систематизація моделей організації підтримки та розвитку територіальних громад, реалізованих за кордоном, що обумовлює різноманітність організаційних форм здійснення місцевого самоврядування, дослідження досвіду реформування територіальної організації місцевого самоврядування в державах, та визначити методи заохочення територіальних об'єднань відповідно до наявного рівня фінансово-економічної забезпеченості місцевого самоврядування.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

За результатами наукового дослідження опубліковано в 11 наукових працях, у тому числі – 5 статтях в наукових фахових виданнях, із них 1 стаття – в зарубіжному виданні, 6 – тез конференцій. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 3,85 др.арк.

Опубліковані наукові праці відображають всі розділи дисертаційної роботи.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження оприлюднено на вітчизняних та закордонних науково-практичних конференціях і форумах.

Оцінка оформлення дисертації.

Дисертаційна робота й автореферат оформлені відповідно до визначених вимог. В авторефераті простежується ідентичність ключових положень, висновків та пропозицій дисертаційної роботи.

Зміст дисертації розкриває поставлену мету в повному обсязі. Дисертаційну роботу викладено в чіткій логічній послідовності відповідно до завдань дослідження. Науковим положенням, викладеним у дисертації, притаманні логічність і повнота. Отримані висновки та рекомендації є цілком обґрунтованими.

Дисертація має традиційну структуру: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Дисертаційну роботу викладено українською мовою на 204 сторінках друкованого тексту.

У цілому, дисертаційна робота, подана на захист, написана науковим стилем; результатами спостережень підтверджують висновки дисертації.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів державної влади та у процесі формування сучасних засад державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні.

Теоретичні рекомендації та напрацювання, викладені в дисертації враховано в Проекті Програми економічного і соціального розвитку Хмельницької області на 2022 р. (довідка про впровадження № 99/26-29-7820/2021 від 16.12.2021).

Наукові розробки, пропозиції та рекомендації дисертаційного дослідження, які спрямовано на реалізацію державної регіональної політики, використовуються в процесі законотворчої роботи підкомітету з питань регіональної політики та місцевих бюджетів Комітету з питань розвитку та містобудування Верховної ради України (довідка про впровадження № 01-11-2021/1 від 01.11.2021 р.).

Обґрунтування стратегічних напрямів підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в сучасних умовах використано в роботі Агенції регіонального розвитку Хмельницької області (довідка про впровадження від 12.08.2021 р.).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

1. У роботі пропонується стратегічні напрями підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в сучасних умовах, однак зміст цих напрямів слід розкрити детальніше.

2. Доцільно було б виокремити в дисертації шляхи формування механізму соціального партнерства в системі підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад

3. Аналізуючи етапи розвитку процесу законодавчого регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні, автор не всі свої пропозиції доводить до рівня конкретних методичних рекомендацій. Це значно б підвищило рівень наукових здобутків автора, при цьому інколи дисертант захоплюється переказом змісту нормативно-правових актів.

4. Звертаючись до автореферату дисертаційного дослідження, хочеться зазначити, що в авторефераті не визначено шляхи удосконалення фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад, бракує статистичного матеріалу.

5. В тексті дисертаційного дослідження не достатньо приділено уваги аналізу основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з використанням вітчизняних і іноземних джерел, переважно за останній період.

Висловлені зауваження і зазначені недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку теоретичних положень, висновків та рекомендацій, викладених у дисертаційній роботі Марущина Юрія Віталійовича

Загальний висновок.

1. Дисертаційна робота Марущина Юрія Віталійовича «Механізми державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні» є завершеним науковим дослідженням, виконаним на вельми актуальну тему. Рівень проведених досліджень та їх практична спрямованість свідчать про наукову виваженість і важливість дисертації.

2. Актуальність і новизна, важливість одержаних здобувачем наукових результатів, їх обґрунтованість та достовірність, а також практична цінність сформульованих положень й отриманих результатів у сукупності становлять необхідні підстави для висновку про те, що дисертаційна робота Марущина Юрія Віталійовича «Механізми державного регулювання підтримки та розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні» відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, та відповідає пунктам 9, 10 і 12 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Марущин Юрій Віталійович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Голова Черкаської районної ради
кандидат наук з державного управління

О.І. ВАСИЛЕНКО